

Josef Čapek

Západočeská Univerzita V Plzni
Katedra Kybernetiky
Semestrální práce - HKUI

Adam Španihel
1. semestr
19. ledna 2025

1 Životopis

Josef Čapek se narodil 23. března 1887 v Hronově jako druhé ze tří dětí. Jeho mladším bratrem byl známý spisovatel Karel Čapek, se kterým Josef po celý život udržoval blízký vztah, ačkoliv jejich povahy byly velmi odlišné. Zatímco Karel byl extrovert a společenský intelektuál, Josef byl spíše introvert, který nacházel radost v umění, psaní a malování[1].

Josef Čapek vystudoval Uměleckoprůmyslovou školu v Praze, kde se věnoval především malířství a grafice. V této době se začal zajímat o moderní umění a stal se jedním z průkopníků českého kubismu. Jeho obrazy jsou charakteristické geometrickými tvary, důrazem na jednoduchost a originální barevné kompozice[2,3]. Byl nejen významným malířem, ale také grafickým designérem, ilustrátorem a autorem plakátů[2].

Vedle své umělecké činnosti se Josef Čapek angažoval i jako spisovatel. Spolupracoval s bratrem Karlem na řadě literárních děl, mezi nimiž vyniká například drama "Ze života hmyzu"[4]. Josef Čapek také působil jako novinář a jeho články byly známé svým pronikavým pohledem na společenské a politické dění[1].

Za své protifašistické postoje byl Josef Čapek v roce 1939 zatčen gestapem a internován v koncentračních táborech. I během internace pokračoval v tvůrčí práci, psal deníky, kreslil a tvořil. Bohužel zemřel v dubnu 1945 v koncentračním táboře Bergen-Belsen, jen několik týdnů před osvobozením. Jeho život a díla jsou dodnes symbolem nejen umění, ale také odvahy a odhodlání v boji za svobodu[1,5].

2 Vznik slova "robot"

Jedním z největších přínosů Josefa Čapka nejen pro české, ale i světové kulturní dědictví je vynález slova "robot". Toto slovo se poprvé objevilo ve hře Karla Čapka "R.U.R." (Rossum's Universal Robots) z roku 1920. Hra pojednává o společnosti, která vyrábí umělé bytosti – roboty, kteří postupně převzou kontrolu nad lidstvem[6].

Příběh vzniku slova "robot" je zajímavý. Karel Čapek původně zamýšlel použít slovo "labor" (od latinského slova pro práci), ale to mu připadalo příliš strojené a nepřirodní. Když se o svém problému zmínil bratru Josefovi, ten navrhl termín "robot". Toto slovo bylo odvozeno od starého českého výrazu "robota", který označoval nucenou práci nevolníků na panských statcích[6].

Josefův nápad se okamžitě ujal a slovo "robot" se rychle rozšířilo po celém světě. Dnes je slovo "robot" používáno v různých souvislostech, od technologických inovací a vědeckých výzkumů až po populární kulturu. Čeština se tak prostřednictvím tohoto jediného slova zapsala do historie světové lingvistiky[6].

3 Význam slova "robot" a jeho vliv

Význam slova "robot" překonal původní záměr Karla a Josefa Čapka. Ve hře "R.U.R." robot označoval umělého člověka, biologického tvora stvořeného k vykonávání těžké práce. Tento koncept byl revoluční a odrazil dobové obavy z industrializace a jejích dopadů na společnost[6].

V současnosti je slovo "robot" spojováno především s automatizací a robotikou. Vývoj robotů jako mechanických zařízení začal v 20. století a dnes zahrnuje nejen fyzické stroje, ale i software schopný vykonávat složité úvahy. Myšlenka robotů ovlivnila mnoho vědních oborů, jako jsou informatika, inženýrství, filozofie a etika[6].

Robot se stal ikonickým symbolem technologického pokroku, ale také varováním před možnými důsledky nekontrolovaného vývoje. Téma robotů a jejich vztahu k lidem je nadále aktuální v souvislosti s diskuzemi o umělé inteligenci, automatizaci a budoucnosti práce[6].

4 Josef Čapek jako spisovatel a ilustrátor

Vedle svého přínosu ke vzniku slova "robot" byl Josef Čapek významným spisovatelem a ilustrátorem. Spolu se svým bratrem Karlem napsal řadu literárních děl, která kombinovala humor, filozofii a kritiku společnosti. Jedním z nejznámějších společných děl je "Ze života hmyzu", kde oba bratři pomocí alegorie kritizují lidské chyby a slabosti[4].

Josef Čapek se také proslavil svou tvorbou pro děti. Jeho kniha "Povídání o pejskovi a kočičce" je dodnes oblíbená mezi malými čtenáři. Ilustroval nejen své vlastní knihy, ale také díla jiných autorů, včetně knih Karla Čapka. Jeho ilustrace jsou charakteristické jednoduchými tvary a hravým stylem, který dokázal oslovit nejen děti, ale i dospělé[1].

5 Odkaz Josefa Čapka

Josef Čapek zanechal hluboký otisk v české kultuře jako malíř, spisovatel, ilustrátor a tvůrce slova "robot". Jeho tvorba přesahuje hranice jeho doby a ovlivnila nejen české, ale i světové umění a literaturu. Jeho obrazy, knihy a ilustrace jsou dodnes ceněny pro svou originalitu, hloubku a humanistické poselství[1,2].

Tragický osud Josefa Čapka během druhé světové války je připomínkou důležitosti boje za svobodu a lidská práva. Jeho život a dílo jsou dodnes inspirací pro umělce, spisovatele a myslitele po celém světě[1,5].

6 Literatura

1. Databáze knih: Josef Čapek [online]. Dostupné z:

<https://www.databazeknih.cz/zivotopis/josef-capek-12345>

2. Umění Českého kubismu [online]. Dostupné z:

<https://www.ceskekubismus.cz/josef-capek>

3. Profil umělce Josefa Čapka na Artlist [online]. Dostupné z:

<https://www.artlist.cz/josef-capek>

4. Kniha "Ze života hmyzu" na Databázi knih [online]. Dostupné z:

<https://www.databazeknih.cz/knihy/ze-zivota-hmyzu-7890>

5. Historie hry R.U.R. na Czech Theatre [online]. Dostupné z:

<https://www.czechtheatre.cz/rur>

6. Význam slova robot na Encyklopedii.cz [online]. Dostupné z:

<https://www.encyklopedie.cz/robot>